

Punahärö
Cinnoberbagge
Cucujus cinnaberinus

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)
BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, vakaa

Koodi: 1086

Rauhoitettu (LSA 471/2013)
Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 471/2013)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Kuva: Mia Malin

Luonnehdinta

Punahärö on melko kookas (11–15 mm), hyvin litteä ja huomiota herättävän näköinen kovakuoriainen. Se on kokonaan punainen, vain etuselän reunat ja suusat ovat mustat. Laji on helppo tunnistaa, tosin sekaannusta voivat aiheuttaa eräät muut litteät ja punaiset kuoriaiset. Toukka on helpompi löytää kuin aikuinen, mutta punahärön toukka muistuttaa erehdyttävästi kahden helokuoriaislajin toukkia.

Elinympäristö ja levinneisyys

Punahärön toukka elää suurten, voittuneiden haapojen kuoren alla, missä nilakerros on vielä kostea. Se viihtyy erityisesti pystyissa, mutta sitä tavataan myös kaatuneiden puiden rungoissa. Lajia tavataan Suomen ulkopuolella yleisesti haavan lisäksi tamella ja lehmuksella sekä satunnaisemmin toukkia on löydetty myös havupuista, Suomessakin varmuu-

della kuuselta. Punahärön suosiossa ovat ilmeisesti erityisesti tulen voittamat haavat, tosin Suomessa tästä on havaintoja vain 1800-luvun alkupuolelta Yläneeltä. Punahärön kehitysaika on kaksivuotinen. Toukka kotoituu kuoren alle ja aikuistuu loppukesällä. Aikuinen punahärö talvehtii ja lisääntyy keväällä. Punahärö on Suomessa eteläinen laji ja se on ilmeisesti aina ollut harvinainen. Nykyisin sen ainoat elinvoimaiset kannat ovat Evolla ja Kuhmoisissa. Esiintymät ovat varsin pienialaisia, tosin yksittäisiä havaintoja on tehty muuallakin ympäristössä. Punahärö tavattiin 1980-luvulla Mäntsälän Mustametsässä, josta sen arvioidaan hävinneen sopivien elinpuiden puutteessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Punahärö on taantunut selvästi sopivien isojen, hitaasti kuolevien haapojen vähenemisen myötä. Uusia jättilaajoja sisältäviä metsiköitä ei ehdi muodostua punahärön tarpeisiin riittävän nopeasti. Useimmat aikaisemmat löytöpaikat ovat muuttuneet niin, ettei laji voi elää enää niissä. Lisäksi useimmat eteläisimmän Suomen vanhojen metsien suojelukohteet ovat hyvin pieniä, jolloin kookkaiden haapojen jatkumo voi katketa.

Hoitosuositukset

Punahärö on rauhoitettu ja erityisesti suojeltava luontodirektiivin laji. Erikokoiset haavat säästetään punahärön elinympäristössä ja lähialueilla. Kuolleet pysty- ja maapuut jätetään metsiin. Kaikki mahdollisesti löytyvät uudet punahäröesiintymät tulee suojella.

Lähteet

- Ilmonen, J., Rytteri, T. & Alanen, A. (toim.). 2001. Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet – Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 510. 177 s.
- Metsähallitus 2009. Punahärö. [Viitattu 6.8.2010]
www.metsa.fi > Luonnonsuojelu > Lajit ja luontotyypit > Uhanalaiset eläimet > Muut eläimet.
- Rassi, P., Alanen, A., Kempainen, E., Vickholm, M. & Väisänen, R. 1986. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. Osa II. Suomen uhanalaiset eläimet. Kormiteanmietintö 1985:43, Ympäristöministeriö. 466 s.